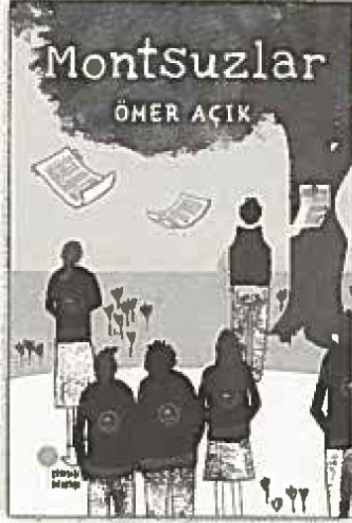

İpek Baysan

Montsuzlar, Ömer Açık

Roman, Güneşli Kitaplığı

Geçtiğimiz yaz 365 lisenin imzaladığı ortak bir bildiri vardı... Tıpkı Gezi olaylarındaki gibi, hiç ummadığımız anda isyan bayrağını çekip, 2016'nın Haziran ayında yayımladıkları bildiri ve protestolarıyla yine şaşırtmıştı bizi liseliler. Şöyle başlıyordu ortak isyanları: "Bir geniş, büyük merhaba herkese! Geniş ve umutlu merhabaların günlerine koşuyoruz. Türkiye'nin geleceği, geleceğini inşa etmek için kollarını sıvıyor, kalemelerini çekiyor! Karanlığı aydınlıkla boğacak mücadele alevleniyor." Ömer Açık'ın Güneşli Kitaplığı tarafından yayımlanan yeni romanı *Montsuzlar*, bana bu çocukları hatırlattı... Lisedeki katı kurallar, dayatmalar, okul yönetiminin baskıları, en önemlisi iktidarın zoraki uygulamaları gençlerin içindeki zembereği kınıyor son zamanlarda. Biz yetişkinler sustukça, tam umudumuzu kaybedip yılmışken, haksızlıklar karşısında herkesi ayağa kaldıran gençler oluyor. Okulda hissettikleri adaletsizliği, tüm toplumda duyumsadıkları için midir bilinmez, karanlık günlerde bizi en çok liseliler umutlandırıyor. Belki de, yazarın "umudun çocuklarına" ithaf ettiği *Montsuzlar* onlara da selam yolluyordur... Bir lisenin, öğrencilere dağıttığı "havalı" montları alamayan sekiz öğrencinin hayal kırıklığıyla başlıyor her şey. Okulun yüz öğrencilik dokuzuncu sınıf kontenjanı o yıl yüz sekiz öğrenciye çıkınca, sekiz mont eksik kalıyor. En "adil" yöntemin alfabetik sıra olduğunu düşünen okul müdürü, listenin sonundaki 8 gencin montsuz kalmasına neden oluyor. Romanın başkarakteri Veysel de alfabenin sonlarında yer aldığı için mont alamayanlar arasında giriyor. Ve çoğumuzun aklına gelmeyecek bir şey yapıp alfabetik sıranın adaletini sorgulamaya başlıyor... Gençlerin haksızlık karşısında yetişkinler kadar suskun durmaması, hep dikkatimi çekmiştir. İnsan büyüdükçe adaletsizlikler karşısındaki tepkilerine fren basıyor; haksızlıkları sineye çekerek büyüyor, sustukça küçülüyoruz... Belki de gençliğin en güzel rengiydi bu; kimden gelirse gelsin, hangi muktedirin dayatması olursa olsun, karşısına geçip "hayır" diyebilmektir en asi bakışı atarak.

Alfabetik Diktatörlüğe Son!

Aslında mont alıp almamak umurunda değil Veysel'in. Tüm derdi, hiç de adil olmadığı halde en uygun yöntemmiş gibi kabul edip karşı çıkmadığımız alfabetik sıralama; yani bütün kavgası "adaletsiz" bir düzenle, göz göre göre haksızlığa uğramakla... Alfabetik sırayla çözüm üretmenin ne derece doğru olduğunu bir müddet sorguladıktan sonra, sınıf arkadaşı Yelda'yla birlikte harekete geçiyor Veysel. Tabii ki Yelda da "alfabezede" öğrenciler arasında. Okulun müdürü İbrahim Demirdöven'in yanında alıyorlar soluğu. Takma adı İbili olan ve bunu saklama gereği duymayan (elbette saklamamak için çeşitli çıkarları var) müdür, iki genci dinledikten sonra, adil olmamakla suçlanmayı kabul etmese de, sorunu çözeceğine söz veriyor. Biraz zaman geçtikten sonra, Veysel bu konuşmadan da bir sonuç alamayacağını anlayıp, bir bildiri yazmaya karar veriyor. Bilgisayarı açıp, sayfanın tepesine, aklına ilk gelen başlığı atıyor: **ALFABETİK DİKTATÖRLÜĞE SON!**

Tüm sınıflara, okul panosuna ve kütüphaneye gizlice astığı bildiri fark edildikten kısa süre sonra toplanıp müdürün eline geçse de, attığı bu çakıtaşı sayesinde gittikçe büyüyen tüm suya yayılacak bir halka yaratmayı başarıyor Veysel. Dalga dalga büyüyen bu halka, neredeyse bütün öğrencileri ve onları anlama taraftarı olan tüm öğretmenleri -kendisi de bir eğitimci olan Ömer Açık, göz kırpmıyor okura- alfabetik sırayı sorgulamaya, daha önce kafa yormadan kabullendikleri uygulamalar hakkında düşünmeye itiyor. Hatta alfabetik sıralamanın en mantıklı seçenek olduğunu düşünen İbili bile, okulun katıldığı yarışmalarda başlarına gelen birkaç "şanssızlık" sonunda içten içe hak vermeye başlıyor çocuklara; ama bu kez de, okul panosuna asılan yeni yeni bildirilerle meşgul olduğu için gittikçe daha sert olmaya başlıyor. Çünkü İbili bildirilerde neler yazdığını değil, hangi kendini bilmez gencin izinsiz bildiri astığıyla ilgileniyor... Yetişkinlerin uzmanlık alanı: "Parmak göğü gösterirken sadece aptallar parmağa bakar." Okulun "disiplinli" müdürü İbilli'ye sık sık sinirlensek de, gençlik yıllarından sıyrılıp bugüne ulaşan ve kendini bile şaşırtan bir sürprizle çözülme noktasına ulaşıyor roman. Umudun çocuklarına ithaf edilen *Montsuzlar*, umut dolu bir sonla gülümsetiyor okuru...

Menekşe İstasyonu ve *Benim Babam Ömür Adam* adlı romanlarında mekân olarak Küçükçekmece Gölü kenarındaki mahalleleri kullanan yazar, bu kez Adana'ya götürüyor bizleri. Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Behçet Çelik, Muzaffer İzgü, Ali Püsküllüoğlu gibi yazarlar sayesinde edebiyatımıza süzülen Çukurova'ya özgü kelimeler ve yerler zaman zaman *Montsuzlar*'da da karşımıza çıkıyor. Daha önce kentleşme, mahalle yaşamı gibi temalara ağırlık veren Açık, bu kez okul hayatından yola çıkıp, eleştirel ve özgür düşüncenin toplum için bir "gereklilik" olduğuna, hayat pratiğimiz içinde sorgulamadan kabul edip uyduğumuz kuralların yanlış olabileceğine işaret ediyor. İlkgençlik döneminin olmazsa olmazları, dayanışma ve arkadaşlık, yan temalar olarak romanı katmerlendiriyor. Her şeyi kanıksamaya, unutmaya, kabullenip oturmaya, düşünmemeye, dillendirmeye alıştırdığımız bu kör zamanlarda soru soran çocuklar istiyor yazar, soru sorduran romanlar yazmaya devam ediyor umudun çocuklarına...